

SOMMAIRE :

EXCUSES :

Absences motivées, p. 3434.

SEANCE SOLENNELLE D'HOMMAGE A LA MEMOIRE DE SA MAJESTE LE ROI LEOPOLD III :

Page 3434.

INHOUDSOPGAVE :

VERONTSCHULDIGD :

Gemotiveerde afwezigheden, blz. 3434.

PLECHTIGE HULDEVERGADERING TER NAGEDACHTENIS VAN ZIJNE MAJESTEIT KONING LEOPOLD III :

Bladzijde 3434.

PRESIDENCE
DE
M. DEFRAIGNE, PRESIDENT

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

La séance est ouverte à 14 h 30 m.

VOORZITTERSCHAP
VAN
DE HEER DEFRAIGNE, VOORZITTER

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

De vergadering wordt geopend te 14 u. 30 m.

EXCUSES — VERONTSCHULDIGD

Pour aujourd'hui: MM. Dierickx, Jérôme et Swaelen, empêchés; MM. De Decker et Verberckmoes, en mission à l'étranger; M. Detremmerie, devoirs de sa charge de bourgmestre; M. Laridon, devoirs de mandat; M. Steverlynck, Conseil d'Europe.

Voor heden: de heren Dierickx, Jérôme en Swaelen, verhinderd; de heren De Decker en Verberckmoes, opdracht in het buitenland; de heer Detremmerie, ambtsplichten als burgemeester; de heer Laridon, ambtsverplichtingen; de heer Steverlynck, Raad van Europa.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

SEANCE SOLENNELLE D'HOMMAGE
A LA MEMOIRE DE SA MAJESTE LE ROI LEOPOLD IIIPLECHTIGE HULDEVERGADERING TER NAGEDACHTENIS VAN
ZIJNE MAJESTEIT KONING LEOPOLD III

M. le Président (*devant l'Assemblée debout*). — Mes chers collègues, Léopold III a eu un destin à la mesure des années les plus troublées de notre histoire. Ses premières années se déroulent cependant sous les meilleurs auspices; il partage la vie simple et harmonieuse d'une famille aimante.

Le Roi Albert donne à son fils le goût des études en exigeant de lui un travail acharné. Léopold recevra d'ailleurs une formation destinée à le préparer aux responsabilités d'un roi constitutionnel.

Pendant la première guerre mondiale, Léopold connaît la vie pénible de ses parents à la Panne et celle des soldats avec lesquels, pendant six mois d'instruction, il apprend le maniement des armes et creuse des tranchées. Il poursuit néanmoins ses études avec persévérance.

Ces premières épreuves feront du jeune prince un homme aguerri et courageux. Il avait partagé la vie des soldats et compris les souffrances

que les guerres infligent aux populations. Qui dira combien cette période a influencé les décisions que Léopold III fut amené à prendre lorsqu'il était Chef de l'Etat?

Après une formation universitaire qui lui sera donnée par des professeurs éminents, et son passage à l'Ecole royale militaire, des années heureuses se présentent à lui. Il effectue de nombreux voyages. Au cours de l'un d'eux, il rencontre Astrid de Suède qu'il épouse au milieu de l'euphorie d'un peuple ravi. Trois naissances viendront couronner ce bonheur de chaque jour.

Lorsqu'il succède à son père, le Roi Léopold trouve dans son foyer l'heureuse contrepartie d'une situation politique — nationale et internationale — annonciatrice d'épreuves. Le monde entier se débat en effet dans les retombées d'une grave crise économique et notre pays en subit les conséquences fâcheuses.

En Europe, profitant du désarroi des populations, s'installent un peu partout des régimes totalitaires qui menacent la paix. En Belgique aussi naissent des mouvements dont le but est de bouleverser les institutions.

Le Roi doit affronter ces périls alors qu'il est frappé par le drame de Küssnacht. En août 1935, une petite localité au bord du lac des 4 Cantons, entre douloureusement dans l'histoire de notre pays. Quels sont ceux d'entre nous qui, passant par là, ne sont allés se recueillir à la mémoire de celle qui fut une Reine aimée de son peuple?

Cette période est marquée par une vie politique fort agitée et de nombreux remaniements ministériels. Au cours de ces années, dans le respect de la Constitution, le Roi refuse toujours de s'associer aux condamnations formulées par des hommes de sa génération contre l'institution parlementaire, mais, devant la détérioration du régime représentatif, il tente d'intervenir pour en pallier les abus et il en fera la critique en termes parfois assez durs.

Devant le nouveau conflit mondial qui se précise, la haute personnalité du Roi se manifeste dans de multiples appels à la paix. En accord avec ses ministres, il s'efforce néanmoins de renforcer au plus vite l'armement du pays et par une politique de neutralité, de veiller à maintenir la Belgique en dehors du conflit. C'est dans la plus stricte légalité constitu-

tionnelle que le Roi, soucieux avant tout de l'intérêt général, et sans doute sans grande illusion sur l'avenir, prit toutes ses responsabilités.

Puis vint la guerre, l'attente de l'inévitable, le conflit de 18 jours, notre armée qui fit tout son devoir, la capitulation nécessaire, les insultes de politiciens étrangers qui pensaient ainsi faire oublier leurs manquements.... C'est dans ce climat, après toutes ces épreuves, que le Roi dut décider. Il le fit seul, contre l'avis du gouvernement, dont certains membres furent d'ailleurs amenés à réfléchir au moment de la débâcle en France.

Ce fut le début d'un malentendu qui allait s'amplifier pendant dix ans. Des hommes de bonne foi, divisés sur le passé, allaient se heurter, entretenir dans l'opinion publique des mouvements passionnés dont on peut, quarante ans plus tard, estimer qu'ils ne portaient pas sur l'essentiel.

Assigné à résidence au château de Laeken, le Souverain va, durant sa captivité, éprouver la conviction qu'il a été abandonné et attaqué de manière infamante.

En dehors d'une tentative infructueuse pour obtenir la libération des prisonniers de guerre et une aide alimentaire et de sa décision de contracter un second mariage, le Roi ne se départira jamais du silence absolu qu'il s'impose jusqu'à sa déportation en Allemagne au lendemain du débarquement en Normandie.

En 1945, le Roi rencontre des membres du gouvernement qui lui expliquent que toute une opposition à son retour au pays s'est affirmée et que les parlementaires en tiennent compte. Léopold III en conçoit un vif chagrin. Il vivra en exil à Prégny jusqu'à ce que le parlement mette fin à son impossibilité de régner, à la suite d'une consultation populaire.

Le Roi désirait cette consultation. Après une campagne très animée — celles que nous connaissons actuellement sont, à côté, jeux d'enfants — le retour du Roi fut souhaité par une large majorité de Belges, bien plus large que celles obtenues par des chefs d'Etat qui prétendent actuellement à la direction de leurs peuples et dont personne ne conteste la légitimité.

Le Roi rentre au pays mais, devant la recrudescence des manifestations contre son retour, il accepte dans une volonté d'apaisement et de dévouement, de se retirer en faveur de son fils le prince Baudouin. Lors de son abdication, le Roi Léopold s'est adressé une dernière fois à son peuple en ces termes particulièrement nobles: « Les dernières paroles que je prononce comme Roi des Belges sont pour vous rappeler avec force, mes chers compatriotes, que l'avenir de la patrie dépend de votre solidarité nationale et pour vous demander de vous grouper avec ferveur autour de mon fils le Roi Baudouin. Je vous en conjure, soyez unis ».

Depuis lors, le Roi Léopold continuera certes à suivre de près la politique belge mais, en homme possédant profondément le sens de l'Etat, il s'effacera complètement et se maintiendra dans une réserve absolue.

Sensibilité à l'extrême par tout ce qui venait de son père, Léopold III a été profondément influencé par cet exemple prestigieux.

Comme son père, il possédait l'art de la conversation, le goût des idées, le don de la synthèse. Il détestait la médiocrité. Amoureux comme lui de la nature et de la solitude face à de vastes horizons, il s'est consacré à la passion des voyages et a entrepris une exploration en Amazonie au milieu de tribus primitives et farouches avec un certain mépris du danger qui le caractérisait. La science a reconnu ses mérites et la qualité de son travail.

De Léopold III l'histoire gardera le souvenir d'un Roi au destin difficile, soucieux du bien de l'Etat, sachant faire face et conscient qu'il faut, le moment venu, tenir au pays le langage qui convient.

Au Roi Baudouin qui, en bénéficiant des conseils et leçons d'un père aimant, a recueilli l'héritage, à la Reine Fabiola, à toute la famille royale, la Chambre fait part de son sincère attachement et de sa sympathie.

Het levenslot van Leopold III kan als een van de meest dramatische episodes uit onze geschiedenis worden beschouwd. Zijn eerste levensjaren verliepen nochtans onder een bijzonder gelukkig gesternte; hij deelde het eenvoudige en rimpelloze leven van een gezin waarin liefde heerste.

Koning Albert bracht zijn zoon studiezijn bij en eiste van hem een onverdroten ijver, waaraan een scherpe waarneming ten grondslag moest liggen. Leopolds opleiding was er trouwens op gericht hem voor te bereiden op de taak van een constitutioneel vorst.

Gedurende de eerste wereldoorlog deelde hij het kommersvulle leven van zijn ouders in De Panne en van de soldaten met wie hij gedurende zes maanden opleiding het krijgsbedrijf leerde en loopgraven groef. Intussen zette hij zijn studie onverpoosd verder.

Die eerste moeilijkheden maakten van de jonge prins een gehard en moedig man. Hij had het leven van de soldaten gedeeld en het leed aanvoeld waaronder de bevolking in oorlogstijd gebukt gaat. Wie zal ooit zeggen in hoever de beslissingen die hij later als Staatshoofd diende

te treffen, door die ervaring beïnvloed werden?

Na zijn academische opleiding, die hij bij vooraanstaande professoren genoot, en zijn opleiding in de Koninklijke Militaire School braken voor hem gelukkige jaren aan. Hij deed vele reizen. Op één daarvan ontmoette hij de Zweedse prinses Astrid. Hun huwelijk werd temidden van de euforie van een enthousiaste bevolking gesloten. Die gelukkige echtverbintenissen werden gezegend met de geboorte van drie kinderen.

Toen koning Leopold zijn vader opvolgde, vond hij in het geluk van zijn gezin de kracht om het hoofd te bieden aan een gespannen en dreigende nationale en internationale politieke situatie. De hele wereld ondervond immers de nasleep van een ernstige economische crisis, waarvan ook ons land niet gespaard bleef.

Gebruik makend van de ontreddering van de bevolking kwamen zowat overal in Europa totalitaire regimes aan de macht die de vrede bedreigden. Ook in België ontstonden bewegingen die het erom te doen was de bestaande instellingen omver te werpen. De Koning moest aan die gevaren het hoofd bieden op het ogenblik dat hij werd getroffen door het drama van Küssnacht.

In augustus 1935 kreeg dat plaatsje aan het Vierwoudstedenmeer een droevige vermaardheid in de geschiedenis van ons land. Wie van ons heeft op reis in die streek, niet met ingetogenheid teruggedacht aan Haar, die de geliefde Koningin van haar volk was?

Het was een erg bewogen politieke periode waarin de kabinetswisselingen elkaar opvolgden.

In die jaren weigerde de Koning uit eerbied voor de Grondwet de uitspraken te onderschrijven van de mensen van zijn generatie die het parlementaire regime afwezen. Tegenover de aftakeling daarvan poogde hij de uitwassen te bestrijden en hij gaf soms onomwonden zijn mening daaromtrent te kennen.

Toen er een nieuw wereldconflict dreigde, bleek de sterke persoonlijkheid van de Koning uit zijn talrijke oproepen voor de vrede. Niettemin deed hij, in overleg met zijn ministers, het nodige om de bewapening van ons land zo spoedig mogelijk op te voeren en via een strikt neutraal beleid België buiten het conflict te houden. Al zijn beslissingen werden genomen in strikte overeenstemming met de Grondwet. Daarbij had hij vóór alles het algemeen belang op het oog, hoewel hij zich niet al te veel begoochelingen maakte over wat ging gebeuren.

Toen kwam de oorlog, het wachten op het onafwendbare, de achttiendaagse veldtocht, het leger dat ten volle zijn plicht vervulde, de noodzakelijke capitulatie, de beledigingen van buitenlandse politici die meenden aldus hun eigen tekortkomingen te doen vergeten...

In die atmosfeer en na al die beproevingsen, moest de Koning een beslissing nemen. Hij nam die beslissing alleen, tegen het advies van de regering in. Overigens zijn bepaalde ministers na de ineenstorting van Frankrijk gaan nadenken.

Zo ontstond een misverstand, dat tien jaar lang zou blijven aanzwellen. Mannen te goeder trouw zouden, verdeeld als zij waren over wat was gebeurd, met elkaar in botsing komen, bij de bevolking passies in stand houden waarvan men veertig jaar later kan stellen dat ze niet op de kern van de zaak betrekking hadden.

De Vorst kreeg als verplichte verblijfplaats het kasteel te Laken toegewezen, waar Hij gedurende zijn gevangenschap de pijnlijke overtuiging zou opdoen dat hij in de steek werd gelaten en op ontorende wijze werd aangevallen.

Buiten een vruchteloze poging om krijgsgevangenen vrij te krijgen en voor de bevolking voedselhulp te bekomen en buiten zijn beslissing om een tweede huwelijk aan te gaan, verbrak Hij nooit het volledige stilzwijgen dat hij zichzelf oplegde tot zijn deportatie naar Duitsland op de dag na de landing in Normandië.

In 1945 ontmoette hij de leden van de regering die hem uitlegden dat er in het land een ernstig verzet tegen zijn terugkeer bestond en dat de parlementsleden daar rekening mee hielden. Leopold III was er ten zeerste van onder de indruk.

Hij leefde in ballingschap te Prégny tot het parlement — na een volksraadpleging — een einde maakte aan de onmogelijkheid om te regeren.

De Koning wenste dat de bevolking zou worden geraadpleegd. Na een erg bewogen campagne — die van nu zijn daartegen kinderspel — sprak een ruime meerderheid van de Belgen zich uit voor de terugkeer van de Koning, een heel wat ruimere meerderheid dan die welke Staatshoofden ten deel viel, die thans aanspraak maken op het bestuur van hun land en wier wettelijkheid door niemand wordt betwist.

De Koning keerde terug naar zijn land, maar wegens het toenemende aantal betogingen tegen zijn terugkeer, stemde Hij, om de gemoederen te bedaren en uit toewijding aan zijn land, erin toe afstand te doen van de troon ten voordele van zijn zoon prins Boudewijn.

Bij zijn troonafstand richtte Koning Leopold zich een laatste maal in de volgende hoogstaande bewoordingen tot zijn volk: «De laatste woorden, die ik als Koning der Belgen wens uit te spreken, zullen er met kracht op wijzen dat de toekomst van het vaderland afhankelijk is van uw nationale solidariteit. Zij geven tevens uiting aan mijn hoop dat gij u allen met onverzettelijkheid zult scharen om mijn zoon, Koning Boudewijn. Ik bezweer u vereend te blijven».

Sindsdien bleef de Koning de Belgisch politiek weliswaar op de voet volgen, doch met het grote staatsmanschap dat hem kenmerkte trok hij zich volledig terug en nam daarbij een volstrekt stilzwijgen in acht.

Leopold III had een grenzeloze bewondering voor zijn vader, wiens roemrijk voorbeeld hem ten eerste heeft beïnvloed.

Evenals hij, beheerste Hij de kunst van de wesprenkendheid, had Hij de ideeënrijkdom, de aanleg voor synthese en de afkeer voor middelmatigheid. Van hem ook erfde Hij de liefde voor de natuur, voor de eenzaamheid en de ruime horizons. Hij hield heel veel van reizen; zo ging Hij op ontdekkingsreis in Amazonië tussen primitieve en wilde stammen, waarbij Hij de gevaren niet uit de weg ging. De wetenschap heeft zijn verdiensten en de kwaliteit van zijn werk erkend.

Leopold III zal in de geschiedenis bekend blijven als een Koning met een moeilijke lostbestemming, die bezorgd was om het welzijn van de Staat, die voet bij stuk wist te houden en zich ervan bewust was dat het land op de juiste wijze moet worden aangesproken wanneer het nodig is.

De Kamer betuigt aan Koning Boudewijn die, de raadgevingen en lessen van een liefhebbende vader indachtig, diens nalatenschap heeft overgenomen, aan Koningin Fabiola en aan de gehele koninklijke familie, haar gevoelens van oprechte gehechtheid en medeleven.

Sehr geehrte Kollegen, Bei seiner Abdankung wandte sich König Leopold mit folgendem besonders erhabenem Appell an sein Volk:

«Mit diesen letzten Worten, die ich als König der Belgier spreche, möchte ich Ihnen, meine lieben Landsleute, nachdrücklich ins Gedächtnis rufen, dass die Zukunft unseres Vaterlandes von Ihrer nationalen Solidarität abhängt, und Sie bitten, sich mit Inbrunst um meinen Sohn, König Baudouin, zu scharen. Ich beschwöre Sie, seien Sie einig!»

In die Geschichte wird König Leopold III. als ein König eingehen, dem ein schweres Los beschieden war, dem das Wohl des Staates am Herzen lag und der sich nicht scheute, wenn es angebracht war, mit dem Land ein offenes Wort zu reden.

König Baudouin der, gestärkt durch die Ratschläge und Lehren eines liebenden Vaters, das Erbe übernahm, Königin Fabiola und der ganzen königlichen Familie bezeugt die Abgeordnetenversammlung ihre aufrichtige Zuneigung und Sympathie.»

Je donne la parole au Premier Ministre f.f.

De heer Eerste Minister a.i. heeft het woord.

Ich übergebe das Wort dem Ersten Minister f.f.

M. Gol, Vice-Premier Ministre et Ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles (F.) — Monsieur le Président, Mesdames, Messieurs, aussitôt apprise la douloureuse nouvelle du décès de Sa Majesté le Roi Léopold III, le gouvernement s'est adressé à la population dans les termes suivants:

«S.M. le Roi Léopold III vient de mourir.

«Elevé par son père, le Roi Albert, dans les principes de dévouement au Pays qui ont caractérisé tous nos Souverains, il a assumé la fonction royale en 1934 dans des circonstances tragiques. Un nouveau deuil allait le frapper l'année suivante avec la mort de S.M. la Reine Astrid, enlevée accidentellement à son affection et à celle de notre peuple.

«Son règne commençait à un moment où pesait encore sur nous la crise économique et où s'accumulaient les signes annonciateurs de la deuxième guerre mondiale. La lutte contre la crise, l'amélioration du sort de ses compatriotes, les efforts en faveur du maintien de la paix furent alors l'objet de ses soucis constants.

«Lorsque la Belgique fut entraînée dans la guerre, notre armée, sous la conduite du Roi, a combattu jusqu'à l'extrême limite de ses forces. On connaît le douloureux conflit de devoirs qui, à ce moment, s'est élevé entre le Souverain et ses ministres. Ce dissentiment procédait, de part et d'autre, de considérations très élevées.

«Après la victoire et la libération, les controverses continuèrent. Le

parlement, éclairé par une consultation populaire, décida de mettre fin à l'impossibilité de régner. Cependant, préoccupé de l'unité de la Nation, de l'institution monarchique et de la paix publique, le Roi décida, en 1950, d'accord avec le parlement et le gouvernement, de confier sa charge à son fils. Une année plus tard, il confirmait cette décision en renonçant définitivement au trône. Depuis lors, il s'est volontairement tenu dans une réserve absolue.

«Le pays lui a su gré de cette attitude et il a rendu hommage.

«Au-delà des vicissitudes de l'histoire, il retiendra la haute conception de ses fonctions et l'abnégation dont S.M. Léopold III a donné l'exemple au long d'une vie marquée par les épreuves.

«Le gouvernement s'incline devant sa mémoire».

Mesdames, Messieurs, le gouvernement s'associe à l'hommage que votre Président vient de rendre à la mémoire de Sa Majesté le Roi Léopold.

Le Premier Ministre, Monsieur Wilfried Martens, aurait souhaité personnellement rendre également hommage à la mémoire de Sa Majesté le Roi Léopold III. Il en est malheureusement empêché pour des raisons de santé et il vous prie de bien vouloir l'en excuser.

Le gouvernement a pris les dispositions nécessaires pour que des funérailles nationales — qui auront lieu demain samedi — expriment avec toute la solennité que requiert l'événement, les sentiments de la Nation à l'égard du Roi qui assumait les fonctions de Chef de l'Etat en une période particulièrement cruciale et difficile de l'histoire de notre pays.

Le Roi Léopold a servi le pays et ses institutions non seulement par la manière dont il a su s'acquitter de sa haute charge, mais aussi par la retraite qu'il s'est imposée.

Cette longue retraite ne fut certes pas inféconde. Le Roi Léopold a pu donner plus que jamais libre cours à ses goûts hérités de son père le Roi Albert, pour la recherche scientifique et l'ethnographie en particulier.

Si ces voyages scientifiques l'ont conduit dans le monde entier, il est aussi devenu l'un des spécialistes les plus renommés de l'Amérique latine. Le Fonds qui porte son nom et qu'il a créé lui-même, perpétuera sa passion pour l'exploration et la conversation de la nature.

Le gouvernement, au nom duquel j'ai l'honneur de m'exprimer, s'incline avec la Chambre, devant cette grande figure disparue. Il renouvelle également ses condoléances attristées à Sa Majesté le Roi Baudouin et à la famille royale dont il partage la peine.

Die Regierung, in deren Namen ich die Ehre habe das Wort zu ergreifen, verbeugt sich mit der Kammer vor der Persönlichkeit des Dahingeschiedenen und entbietet erneut Seiner Majestät dem König und der königlichen Familie, deren Leid sie teilt, den Ausdruck ihrer aufrichtigen Teilnahme.

Mijnheer de Voorzitter, Dames en Heren, van zodra zij het droevige nieuws van het overlijden van Zijne Majesteit Koning Leopold III had vernomen, heeft de regering zich tot de bevolking gericht in de volgende bewoordingen:

«Zijne Majesteit Leopold III is overleden.

«Opgevoed door zijn Vader Koning Albert, volgens de beginselen van toewijding aan het land die al onze Vorsten hebben gekenmerkt, heeft Hij het koningschap waargenomen in 1934 in tragische omstandigheden. Een nieuwe rouw zou hem het jaar daarop treffen met de dood van Hare Majesteit Koningin Astrid die bij ongeval aan zijn genegenheid en aan die van ons volk werd ontruk.

«Hij begon te regeren op een ogenblik van zware economische crisis, terwijl de voortekenen van de tweede wereldoorlog reeds duidelijk merkbaar waren. Voortdurend was hij dan bezorgd voor de bestrijding van de crisis, de verbetering van het lot van zijn landgenoten en de handhaving van de vrede.

«Wanneer België in de oorlog werd medegesleept heeft ons leger onder de leiding van de Koning tot het uiterste van zijn krachten gevochten. Het pijnlijk conflict dat op dat ogenblik is gerezen tussen onze Vorst en zijn ministers is alom bekend. Deze onenigheid was van weerszijden te wijten aan zeer verheven overwegingen.

«Na de overwinning en de bevrijding bleven de meningsverschillen voortbestaan. Na een volksraadpleging besliste het parlement een einde te stellen aan de onmogelijkheid tot regeren. Bekommerd om de eenheid van de Natie, de instelling van de monarchie en de openbare rust, besliste de Koning evenwel, in 1950, met de instemming van het parlement en van de regering zijn opdracht over te dragen aan zijn zoon. Een jaar later bevestigde hij deze beslissing door definitief de troon te verzaken. Sindsdien is hij vrijwillig volkomen op de achtergrond gebleven.

» Het land is Hem erkentelijk geweest voor deze houding. »

» Ongeacht de wisselvalligheden van de geschiedenis zal het land zich de hoogwaardigheid herinneren waarmede Hij zijn functies heeft waargenomen en de zelfverloochening waarvan Zijn Majesteit Leopold III steeds het voorbeeld heeft gegeven tijdens zijn leven dat gekenmerkt was door beproeving.

» De regering buigt zich voor zijn nagedachtenis ».

Dames en heren, de regering sluit zich aan bij de hulde die uw voorzitter zoëven aan de nagedachtenis van Zijne Majesteit Koning Leopold III heeft gebracht.

De Eerste Minister, de heer Wilfried Martens, had persoonlijk eveneens hulde willen brengen aan de nagedachtenis van Zijne Majesteit Koning Leopold III. Het is hem, spijtig genoeg, onmogelijk om gezondheidsredenen en hij vraagt u hem hiervoor te willen verontschuldigen.

De regering heeft de nodige schikkingen getroffen opdat de nationale uitvaart — die morgen, zaterdag, plaatsheeft — met het plechtig karakter die deze gebeurtenis vereist, de uitdrukking zou zijn van de gevoelens van de Natie tegenover de Koning, die de plichten als Staatshoofd heeft uitgeoefend tijdens een bijzondere belangrijke en moeilijke periode in de geschiedenis van ons land.

Koning Leopold heeft het land en zijn instellingen gediend, niet alleen door de wijze waarop hij zich van zijn hoogwaardige opdracht heeft gekweten, maar ook door zijn bescheiden terugtreden. Zijn lang, teruggetrokken leven is zeker niet onvruchtbaar geweest. Koning Leopold heeft meer dan ooit de vrije loop kunnen laten aan zijn zin voor wetenschappelijk onderzoek en etnografie die hij had overgeërfd van zijn vader Koning Albert.

Zijn wetenschappelijke reizen brachten hem in de hele wereld. Hij werd één van de beroemdste specialisten van Latijns-Amerika. Het Fonds dat zijn naam draagt en dat hijzelf oprichtte, zal zijn liefde voor de ontdekking en de bewaring van de natuur vereeuwigen.

De regering, in wier naam ik de eer heb te spreken, buigt zich samen met de Kamer, voor deze grote figuur die ons is ontvallen. Ze hernieuwt ook de uitdrukking van haar leedwezen en haar droefheid aan Zijne Majesteit Koning Boudewijn en de koninklijke familie, wier smart zij deelt.

De Kamer neemt enkele ogenblikken stilte in acht.

— De vergadering wordt om 15 u. gesloten.

La séance est levée à 15 h.